

А. В. Канченко,
аспірант відділу розвитку політичної системи,
Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИКИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

У статті розглянуто інституційний аспект інформаційного забезпечення політики Президента України, здійснено огляд підрозділів, на яких покладено здійснення інформаційного забезпечення його політики, розглянуто їх завдання.

The article studies an institutional aspect of informational providing of the policy of the President of Ukraine, contains an overview of the departments, which have to perform informational providing of the presidential policy, their tasks are also reviewed.

Ключові слова: державне управління, інституційне забезпечення, інформаційне забезпечення політики Президента України.

Key words: public administration, institutional providing, informational providing of the policy of the President of Ukraine.

ВСТУП

Сфера державного управління в цілому та, зокрема, діяльність глави держави як посадовця, що обирається народом, тісно пов'язані з моделюванням громадської думки. Проведення будь-яких реформ та здійснення політики глави держави також базується на роботі з громадськістю.

Саме тому особливої ваги набирає інформаційне забезпечення політики глави держави у контексті забезпечення оперативного та якісного висвітлення діяльності органів державної влади у засобах масової інформації та комунікації.

Особливості інституційного забезпечення діяльності Президента України є недостатньо розробленими питаннями. Значний аналіз у цьому полі був здійснений І. Зозулею та О. Зозулею [3]. Однак інституційний аспект інформаційного забезпечення політики Президента України не знайшов відображення у цих працях.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Метою статті є аналіз інституційного аспекту інформаційного забезпечення політики Президента України, огляд підрозділів, на яких покладено здійснення інформаційного забезпечення його політики, розгляд їх завдання.

РЕЗУЛЬТАТИ

Інституційне забезпечення діяльності Президента України здійснюється завдяки існуванню його апарату (Адміністрації, консультативних і дорадчих органів та служб), який допомагає у реалізації наданих йому державою функцій, виражених у його компетенції. Однак не всі ці органи можуть бути охарактеризовані як органи державної влади. Більшість з них за своїм статусом є допоміжними органами при главі держави. Такий висновок можна зробити, виходячи з того, що орган державної влади виступає від імені держави і представляє

державу, він наділяється відповідними державно-владними повноваженнями і приймає у межах цих повноважень рішення, обов'язкові до виконання. У той же час допоміжні органи при Президенті України лише забезпечують виконання главою держави його повноважень.

Статус допоміжних органів при главі держави і їх кількість визначається формою державного правління, оскільки саме з нею пов'язані межі компетенції самого глави держави і відповідно функції, які на нього покладаються. У структурі допоміжних органів при главі держави, незалежно від форми державного правління, виділяють три основні групи:

— органи, які мають забезпечити персональний статус глави держави (в Україні — Адміністрація Президента);

— органи, які координують діяльність інших державних структур (Рада Національної безпеки і оборони України, Представники Президента в Конституційному Суді, Верховній Раді та Кабінеті Міністрів України, комісії, ради та інші консультативно-дорадчі органи);

— органи, які представляють главу держави зовні, тобто формують імідж глави держави (прес-секретарі, патронатна служба).

На сьогодні існує дві моделі організації главами держав свого оточення [4]:

1) "кругова". При круговій моделі декілька помічників мають право доповідати безпосередньо президенту. Її недоліками є жорстка конкуренція, суперництво і конфлікти серед помічників;

2) "пірамідальна". Більшість помічників доповідають по інстанції аж до керівника апарату, який потім спілкується з президентом. Її недоліком є ризик отримати добре відфільтровану інформацію.

Визначені недоліки і зумовлюють необхідність поєднання главами держав цих моделей у залежності від ситуації, що спостерігається і в Україні.

Загальна кількість повноважень глави держави, навіть без звертання до їх змісту, говорить про неможливість одноособово їх здійснювати. А розкриття їх змісту приводить до висновку про складність процедур реалізації. Враховуючи, крім цих, такі фактори, як необхідність ефективності реалізації повноважень, необхідність забезпечення як внутрішнього, так і зовнішнього представництва, при главі держави і створюються органи, які забезпечують виконання президентських функцій.

Адміністрація Президента України (з 24 січня 2005 року по 25 лютого 2010 р. — Секретаріат Президента України) є постійно діючим органом, який створено Президентом України для забезпечення виконання його конституційних повноважень. Основними завданнями Адміністрації Президента України є організаційне, правове, консультативне, інформаційне, експертно-аналітичне та інше забезпечення здійснення Президентом України визначених Конституцією України повноважень глави держави, гаранта державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Відповідно до покладеного на Адміністрацію основного завдання, вона здійснює, серед іншого, наступну діяльність у сфері інформаційного забезпечення політики глави держави:

1) опрацьовує пропозиції щодо пріоритетів державної політики, шляхів їх впровадження та супроводження;

2) забезпечує підготовку проектів послань Президента України до народу, щорічних і позачергових послань до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України, доповідей та виступів Президента України;

3) вносить Президентові України пропозиції щодо забезпечення інформаційної безпеки держави, створює умови для доступу громадськості до інформації про діяльність глави держави, Секретаріату, здійснює видавничу діяльність;

4) організовує публічне обговорення ініціатив Президента України, проектів його актів;

5) забезпечує організацію та проведення протокольних та церемоніальних заходів за участю Президента України, зарубіжних візитів, а також робочих поїздок глави держави;

6) організовує прийом громадян, які звертаються до Президента України, розгляд звернень громадян, а також звернень державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, політичних партій, громадських та інших організацій, на основі аналізу таких звернень розробляє і подає Президентові України пропозиції щодо розв'язання порушених у них проблем;

7) сприяє підвищенню ефективності взаємодії Президента України з політичними партіями, громадськими організаціями, в тому числі професійними спілками, організаціями підприємців, релігійними та іншими організаціями, підприємствами, установами, утвердженню і розвитку інститутів громадянського суспільства, зміцненню їх ролі у вирішенні питань загальнодержавного, регіонального та місцевого значення;

8) здійснює забезпечення діяльності створених Президентом України консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів і служб [6].

Нині до структури Адміністрації Президента України входить ряд підрозділів, котрі здійснюють інформаційне забезпечення політики глави держави. До них можна віднести: Прес-секретаря, Прес-службу, Головне управління забезпечення доступу до публічної інформації, Управління з питань комунікацій.

Прес-секретар Президента України забезпечує:

— висвітлення діяльності Президента України, представляє офіційну позицію Президента України засобом масової інформації;

— проведення за участю Президента України прес-

конференцій, брифінгів, інших заходів для представників засобів масової інформації;

— аналіз висвітлення діяльності Президента України в засобах масової інформації та інформує Президента України, Главу Адміністрації Президента України з цього питання;

— координацію та керівництво діяльністю Прес-служби Адміністрації Президента України.

Прес-секретар Президента України підпорядковується безпосередньо Главі Адміністрації Президента та очолює Прес-службу [7].

Прес-служба відповідно до покладених на неї завдань:

— забезпечує оприлюднення через засоби масової інформації офіційної позиції глави держави;

— готує та організовує проведення за участю Президента України прес-конференцій, брифінгів, інших заходів для представників засобів масової інформації;

— здійснює підготовку друкованих, аудіо- та відеоматеріалів щодо діяльності Президента України для дальшого їх розміщення в засобах масової інформації;

— забезпечує аналіз висвітлення діяльності Президента України засобами масової інформації в Україні та за кордоном та інформує з цих питань Президента України, Державного секретаря України та Першого помічника Президента України;

— запрошує журналістів для висвітлення заходів за участю Президента України, здійснює їх акредитацію, сприяє створенню сприятливих умов для роботи [5].

Без сумніву, важливим аспектом інформаційного забезпечення політики Президента України є забезпечення доступу до публічної інформації. На сайті Президента, зокрема, зазначено наступне:

"Президент України впроваджує європейські стандарти відкритості і прозорості в роботі органів державної влади. Важливим кроком на цьому шляху стало підписання Главою держави Закону України "Про доступ до публічної інформації" [1].

На виконання цього закону Президент України підписав Укази "Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації" та "Про першочергові заходи щодо забезпечення доступу до публічної інформації в допоміжних органах, створених Президентом України". Ці Укази покликані забезпечити реалізацію конституційного права громадян вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію.

Задля забезпечення доступу громадян до публічної інформації відповідно до вимог цього закону у Адміністрації Президента було створено Головне управління забезпечення доступу до публічної інформації Президента України. Цей підрозділ буде реалізовувати права громадян на доступ до публічної інформації Адміністрації Президента України.

Надання публічної інформації Адміністрацією Президента здійснюється у відповідь на інформаційний запит.

Згідно з законом, публічною є відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень [2].

Доступ до публічної інформації, згідно Закону, забезпечується шляхом:

1) систематичного та оперативного оприлюднення інформації:

— в офіційних друкованих виданнях;
— на офіційних веб-сайтах в мережі Інтернет;
— на інформаційних стендах;
— будь-яким іншим способом;

2) надання інформації за запитами на інформацію [2].

Спеціальним структурним підрозділом, який організує в установленому порядку доступ до публічної інформації, відповідає за розгляд, опрацювання, облік, систематизацію, аналізування та надання відповідей на запити на інформацію, що надходять до Президента України, Адміністрації Президента України, а також надає консультації під час оформлення таких запитів, є Головне управління забезпечення доступу до публічної інформації Адміністрації Президента України. Це управління підпорядковується Заступнику Глави Адміністрації Президента України.

Головне управління забезпечення доступу до публічної інформації є новим структурним підрозділом Адміністрації Президента. З'явився він, як і низка інших, після реструктуризації Адміністрації 2011 року (відповідно до Указу Президента України від 5 квітня 2011 року № 352 "Деякі питання Адміністрації Президента України").

Тоді було ліквідовано такі структурні підрозділи:

- Головне управління соціально-економічної політики;

- Головне управління з питань оборонної політики та діяльності правоохоронних органів;

- Головне управління з питань судової реформи та судоустрою;

- Управління забезпечення зв'язків з Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України;

- Управління з підготовки виступів Президента України.

Створено було наступні структурні підрозділи:

- Головне управління з питань економічної політики та впровадження економічних реформ;

- Головне управління з питань реформування соціальної сфери;

- Головне управління з питань безпекової та оборонної політики;

- Головне управління з питань судоустрою;

- Головне управління з питань діяльності правоохоронних органів;

- Головне управління забезпечення доступу до публічної інформації;

- Головне управління з питань конституційно-правової модернізації;

- Управління з питань європейської інтеграції;

- Управління забезпечення зв'язків з Верховною Радою України;

- Управління забезпечення зв'язків з Кабінетом Міністрів України.

Якщо розглядати підрозділи Адміністрації Президента, які відповідають за інформаційне забезпечення політики глави нашої держави, то Управління забезпечення зв'язків з Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України було розділене на два управління. А управління з підготовки виступів Президента України було ліквідовано, його функції перебрала на себе Прес-служба.

ВИСНОВКИ

Інституційне забезпечення діяльності Президента України здійснюється завдяки існуванню його апарату (Адміністрації, консультативних і дорадчих органів та служб). Зокрема, Адміністрація Президента України є постійно діючим органом, який створено Президентом України для забезпечення виконання його конституційних повноважень.

Задля здійснення інформаційного забезпечення політики Президента України в Адміністрації функціонують наступні підрозділи: посада Прес-секретаря, Прес-служба, Головне управління забезпечення доступу до публічної інформації, Управління з питань комунікацій.

Важливим аспектом інформаційного забезпечення політики глави держави є забезпечення доступу до публічної інформації, який забезпечується шляхом систе-

матичного та оперативного оприлюднення інформації, а також надання інформації за запитом на інформацію.

Література:

1. Інформація з розділу "Доступ до публічної інформації" сайту Президента України. — Режим доступу: http://www.president.gov.ua/content/pub_info.html.

2. Закон України "Про доступ до публічної інформації" // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2011. — № 32. — Ст. 314. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2939-17>.

3. Зозуля І.В., Зозуля О.І. Нормативно-правові засади діяльності Секретаріату Президента України // Форум права. — 2006. — № 2. — С. 53—70 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/FP/2006-2/06zivspu.pdf>.

4. Осалюк А.М. Вспомогательные государственные органы зарубежных стран: конституционно-правовой аспект. — М.: Юристъ, 1998. — С. 97.

5. Розпорядження Президента України від 8 лютого 2005 року № 48/2005-рп "Положення про Прес-службу Президента України" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/fpart53/idx53485.htm>.

6. Указ Президента України від 5 квітня 2011 року № 352/2011 "Деякі питання Адміністрації Президента України" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=352%2F2011>.

7. Указ Президента України від 25 лютого 2010 року № 265/2010 "Про першочергові заходи із забезпечення діяльності Президента України" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Стаття надійшла до редакції 12.09.2011 р.